

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinque, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

5. Vtrùm Deus possit inferre coactionem voluntati in seipsa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

SECTIO V.

Utrum Deus possit inferre coactionem voluntariis se ipsa.

I. Titulus expositus est in principio præcedentis sectionis. Nam coactio hoc loco præcise sumitur ut est contraria appetitui elicito, & potest considerari in tribus illis rebus, de quibus in illa sectione disputatum est, scilicet in habitibus, seu in qualibet qualitate infusa per modum actus primi, aut in actibus secundis, aut in priuatione eorum.

II. *1. Assertio affirmat. de coactione ad formam positivam receptionem.* Circa primum res certa est, posse Deum cogere voluntatem ad recipiendum quemcumque habitum, seu actum primum, cuius ipsa sit capax, quia voluntas potest quantum in ipsa est nolle talem actum vel receptionem eius, & nullo modo illam velle, quia talis infusio, vel receptio habitus nec per se ipsam intrinsece voluntaria est, nec necessario secum affert aliquid actum quo voluntas illam velit: potest ergo esse omnino inuoluntaria, & aliqui voluntas per suam nollitionem, quantumvis de se absolutam & efficacem, non potest diuinam efficientiam impedire: potest ergo Deus huiusmodi actus efficere in voluntate omnino contra internum impetum elicitorum eius, & hæc est coactio, & ita in hoc conueniunt omnes autores citati. Nec repugnat D. Thom. vel quia nihil de habitibus, sed tantum de actibus loquutus est, vel certe, quia cum solum negat posse voluntatem cogi ad actum elicitorum, tacite id admittit fieri posse in quacumque alia actione, vel passione quæ fieri possit in voluntate, cuius ipsa non sit principium elicitorum.

III. *2. Assertio affirmat. de coactione ad amittendam quamlibet formam positivam.* Secundo de priuatione actus, vel habitus, certum etiam est ex dictis præcedenti sectione, posse Deum priuare voluntatem quocumque actu, vel habitu, ipsa inuita, atque adeo coacte. Quæ videtur etiam esse communis sententia, nec contra illam quam D. Thom. quia nihil de priuationibus locutus est, & fortasse illas numerauit inter eas res, quæ non sunt elicitorum à voluntate, quas dixit posse esse coactas, sicut diximus de infusione habitus. Ex quo fere sumenda est eadem ratio huius assertionis, nam carentia actus, quæ non est à voluntate per liberam potestatem eius, quam habet ad suspendendum suum actum, non est per se & intrinsece voluntaria: ergo si aliter fiat, potest esse absolute inuoluntaria atque coacta, quia nulla tunc inuoluitur repugnantia, & absolute potest voluntas tunc, quantum est de se, nolle talem carentiam, seu priuationem; potest autem Deus efficere ut voluntas careat actu, non per voluntariam, ac liberam suspensionem suam, sed vel per subtractionem concursus, vel per alia impedimenta homini simpliciter inuoluntaria.

IV. Vnde obseruandum hoc loco est duobus modis posse voluntatem priuari huiusmodi actu, quem antea, v.g. habebat, vno modo per subtractionem concursus, vel alia extrinseca impedimenta: & tunc non est dubium quin talis priuatio possit esse coacta, si voluntas per actum elicitorum omnino repugnet. Secundo modo potest hoc accidere, si Deus potenter efficiat, ut voluntas relicto actu, quem antea habebat, alium efficiat, iuxta illud Proverb. 21. *Cor regis in manu Dei est & quocumque voluerit inclinabit illud:* & hoc mutationis genus censetur esse aliquo modo violentum à Medina ad art. 4. quest. 6. in 12. Ego tamen nullam violentiam in eo inuenio: duobus enim modis potest Deus hoc facere, primo salua liber-

tate voluntatis, ita excitando illam ad alium actum priori contrarium seu repugnantem, ut infallibiliter illum faciat, & tamen libere faciat, & tunc non solum est violentia, sed potius est efficacissima, & suauissima prouidentia: quis enim dicat voluntatem cogi ad faciendum, vel omittendum, quod ipsamet sua libertate facit, vel omittit. Secundo modo id potest facere Deus necessitando ad alium actum & tunc inquiri, in quo sit coactio, aut enim in positio actu, seu efficientia eius; & hoc non, ut statim dicam, quia talis actus necessario est simpliciter voluntarius: vel est in carentia actus qui immediate ante fuit; & hoc non, quia illa sequitur intrinsece ex actu voluntario contrario priori, qui est simpliciter voluntarius. Igitur in illo est voluntaria priuatio actus contrarii; non est ergo coacta. Item tunc illa priuatio est ab intrinseco, quia actus contrarius est ab intrinseco, & qui inducit vnam formam, expellit aliam repugnantem.

Dices, fieri posse, ut quando voluntas transfertur ab vno actu in alium, illi actus non sint absolute repugnantes: ergo tunc coactio vnus non erit voluntaria in alio. Respondetur tunc non esse proprie transitum ab vno ad alium, per se loquendo, quia poterant esse simul, si non habebant repugnantiam: solum ergo per accidens & ab extrinseco accidere potest, ut voluntas inchoans vnum actum, relinquat alium; & tunc illa priuatio poterit aliunde esse coacta, ac si non esset coniuncta cum alio actu: & ad hoc necessarium est, ut tunc sit contra actuale appetitum elicitorum ipsius voluntatis. Neque enim satis est, ut quidam existimant, quod sit contraria actui qui immediate præcessit, quia iam ille reuera non est, & illo ita non obstante potest præsens priuatio esse voluntaria.

Tertio de posituius actibus dicendum est voluntatem non posse cogi simpliciter ad actum elicitorum ab ipsa. Hæc est sententia D. Thomæ in 1. 2. q. 6. art. 4. in ea conueniunt omnes Theologi in 2. d. 25. vbi Bonauent. art. 2. quest. 4. & 5. Richard. art. 4. quest. 1. & 2. Durand. quest. 4. & in 4. d. 29. q. 1. & Scot. quest. vnic. Maior quest. 1. & idem sentiunt Palud. & Marfil. Gabr. & Almain. supra, & Hangest. in moralib. cap. 7. nam licet aliqui ex his interdum vtantur verbo coactionis, tamen æquiuoce vtantur pro necessitate, seu violentia. Ratio autem D. Thomæ est euidentis, quia actus elicitorum à voluntate est per se ipsum intrinsece voluntarius, vnde hoc est omnino inseparabile ab ipso: ergo non potest esse simpliciter inuoluntarius: ergo neque coactus. Quam rationem tetigit Anselmus dialog. de lib. arb. dicens. *Torqueri, occidi potest homo inuitus, quia non potest velle, nolens velle, nam omnis volens ipsum suum velle necessario vult.* quam etiam rationem tetigit August. qui in eadem est sententia 5. de Ciuitat. cap. 10. & Bernard. lib. de lib. arb. Secunda ratio adhiberi potest, quia actus elicitorum à voluntate, necessario est intrinsece ab ipsa: non ergo potest esse illi coactus, nam coactum conuenit cum violento in hoc quod oportet esse à principio extrinseco. Quod si obiciatur posse Deum infundere actum in voluntate, ipsa nihil operante, responderetur in primis id falsum esse: deinde illo admissio adhuc superesset prior ratio, quia si talis actus constitueret voluntatem volentem, necessario futurus esset ipse intrinsece voluntarius, ut in principio huius materiz dictum est, aut enim esset volitio boni, aut nolitio mali, & vtraque est per se voluntaria, non tantum ut efficiatur à voluntate, sed vt informat illam.

Contra hanc conclusionem præcipue obijci solet

V.

VI.

3. Assertio negans posse voluntatem cogi in eligendo actum.

VII.

Obiectio
cont. a 3. as-
sertionem.

Solutio.

solet, quia potest Deus facere ut voluntas aliquid velit, quando velle nollit, durante in ipsa hac nolitione: ergo tunc cogeret voluntas. Respondetur quod si voluntas necessitatur, aut efficaciter mouetur, & actu absoluto aliquid velit, non poterit tunc manere in illa absoluto actus quo nolit alium actum, nam tales actus sunt absolute & omnino contrarii & repugnantes: ad summum ergo habere poterit actum simplicem, quo nolit habere talem actum, qui non faceret actum inuoluntarium simpliciter, sed tantum secundum quid; ille autem esset aliunde & per se ipsum voluntarius simpliciter, & consequenter non esset coactus simpliciter, sed secundum quid & improprie, sicut ea quae sunt ex motu.

VIII.
Instantia
contra solu-
tionem ut à
quibusdam
enodetur.

Sed urgent Nominales, quia de potentia absoluta potest facere Deus ut in voluntate sint simul volitio & nolitio absolute & contrarie omnino. Respondent aliqui in eo casu non esse inconueniens concedere actum elicitem à voluntate esse coactum, non tamen ut elicitem, quia ut sic voluntarius est, sed ut imperatum, seu imperabilem, aut amabilem per alium actum distinctum, actus enim eliciti à voluntate possunt esse etiam imperati per alios actus eiusdem voluntatis, ut supponitur, & ideo non est mirum quod sub hac ratione irritent alios actus imperatos, in quibus potest esse coactio, ut postea videbimus. Mihi tamen in primis videtur impossibile esse simul in voluntate & intellectu huiusmodi actus absolute & proprie contrarios: quāuis enim in aliis actibus non repugnet duo contraria etiam in esse perfecto, & intenso simul esse in eodem subiecto de potentia absoluta, tamen inter actus vitales contrarios est specialis repugnantia: cuius indicium sumi potest ex ipsa repugnantia naturali, nam alia contraria in esse remissa etiam esse possunt naturaliter simul, non vero actus contrarii vitales, quantumuis remissi: hoc autem videtur oriri ex intrinseco modo, quo vitales potentiae excitantur ad hos actus eliciendos. Et potest ita explicari, nam per vnum actum destruitur omnino obiectum alterius; ablato autem obiecto non potest facultas operari: ut in intellectu, hoc ipso quod iudicat proptionem aliquam esse veram, destruit omnino veritatem in contraria, vel contradictoria illius, & ideo fieri non potest ut simul iudicet vel illam esse falsam, vel contradictoriam veram. Atque hac etiam ratione non potest intellectus vno & eodem actu credere contradictoria: non est autem minor repugnantia quod id fiat duobus actibus. Quod si hoc verum est, non procedit difficultas tacta, quia nunquam potest actus voluntatis habere simul alium actum, qui sit simpliciter inuoluntarius.

IX.

Secundo vero dicendum, etiam si per possibile, vel impossibile admittamus cum volitione alicuius rei simul posse esse absolutam nolitionem habendi talem actum, nihilominus non posse dici simpliciter coactum, primo quia non est maior ratio de vno quam de alio: ergo vel uterque est coactus, vel neuter: non potest autem intelligi utrumque esse coactum, quia non possunt ambo esse contra appetitum simpliciter voluntatis: ergo neuter. Secundo, quia ille actus simpliciter per se & intrinsece est voluntarius: ad summum autem potest dici inuoluntarius per denominationem extrinsecam, seu respectum ad alium actum: ergo magis & perfectius est voluntarius, quam inuoluntarius: non est ergo coactus, nam quod coactum est, debet esse simpliciter inuoluntarium. Et in hoc est aperta differentia inter actus voluntatis imperatos in aliis potentiis, &

in se ipsa, nam illi non sunt per se intrinsece voluntarii, sicut actus ipsius voluntatis, qui simul sunt eliciti ab ipsa, ut notauit Almain. tractatu 1. moral. capit. 2. Denique hic actus necessarius est à principio intrinseco respectu ipsius voluntatis, vnde non fit in ea; ipsa non conferente vim: ex hoc ergo capite etiam deficit à ratione coacti. Simpliciter igitur loquendo non potest coactio voluntati inferri in actionibus positius illius.

Atque hinc obiter colligitur idem dicendum esse de actibus propriis appetitus sensitivi seruata proportionem, nam illi etiam sunt per se intrinsece voluntarii, atque necessario etiam sunt à principio intrinseco respectu eiusdem appetitus, & ideo fieri non potest ut respectu illius sint coacti. An vero respectu voluntatis, atque adeo simpliciter respectu hominis possint esse coacti, dicemus sequenti sectione.

SECTIO VI.

Utrum possit homo seu voluntas humana simpliciter cogi ad actum aliarum potentiarum, quae subduntur imperio voluntatis.

DE his actibus dupliciter loqui possumus, vno modo in ordine ad proximam facultatem, ut de visione in ordine ad potentiam visiuam, de intellectu respectu intellectus, & sic de aliis. Alio modo in ordine ad voluntatem, à qua imperari possunt, & denominari actiones voluntariae, vel humanae. Dicendum primo, huiusmodi actiones imperabiles à voluntate, simpliciter possunt esse coactae respectu voluntatis, & consequenter absolute respectu hominis. Sic intelligenda est doctrina D. Thomae 1. 2. quae 6. art. 4. dicentis posse voluntatem cogi in actibus imperatis, non est enim hoc intelligendum in sensu composito (ut sic dicam) quia non potest idem actus simul esse coactus, & imperatus à voluntate, quia hoc ipso quod imperatus est, voluntarius est simpliciter, & ipsa voluntas vim confert ad illum, nam est aliquo modo ab illa. Intelligendum est ergo in sensu diuiso, scilicet quod actus, qui ex natura sua aptus est imperari à voluntate, potest in homine fieri, ipsa absolute nolente, quod est fieri coacte. Et hoc modo est euidentis doctrina, quae satis constat experientia, atque hac ratione quando homo sic cogitur, omnino excusatur à culpa, quia scilicet talis actio, vel potius passio est prorsus inuoluntaria. Et ratio à priori est, quia voluntas humana est finitae efficacitatis & virtutis, & ideo facile potest ab agente fortiori superari. Quoniam autem voluntas est appetitus totius hominis, & supremus, ideo quod est absolute contra voluntatem, est simpliciter coactum homini.

Obiicies, nam coactum est quod est à principio extrinseco, sed istae actiones non possunt omnino esse à principio extrinseco, quia sunt vitales, ut visio, imaginatio, &c. vnde ad eas semper passum confert aliquam vim: ergo non sunt simpliciter coactae. Respondetur primo has actiones reuera non esse coactas ut actiones sunt, sed solum ut sunt passiones, vel certe alicuius passionis praecedentis, quae cum coacta sit, denominat coactum quidquid ex illa nascitur: quod non est eodem modo applicandum ad omnes potentias quae subduntur imperio voluntatis, quales sunt potentia cognoscitiua, appetitus inferior, & potentia loco motiua: inter quas haec

X.
Dicitur pro-
xime qua-
drant etiam
in appeti-
tum sensiti-
uum.

I.

2. Assertio
affirm. ex-
ponitur.

II.
Obiectio
contra asser-
tionem.

ult. ma